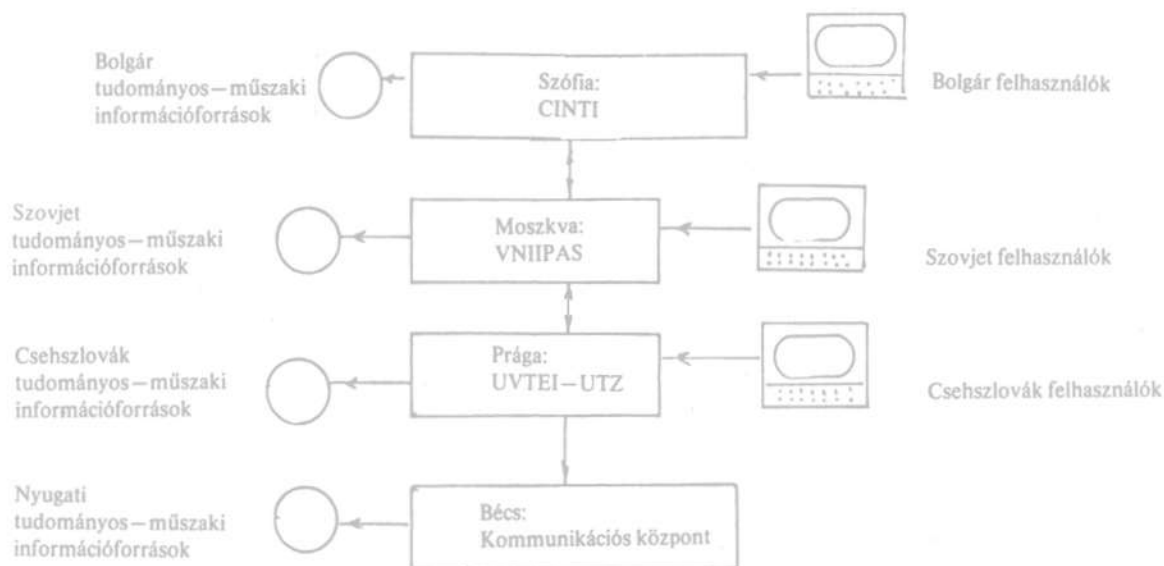

- ♦ az adatoknak a gépi adathordozón való tárolását az UTZ végzi,
- ♦ a kimenő adatok formátuma megfelel a rend-

szertervben megfogalmazott követelményeknek. Szükség esetén az eredmény képernyőre vagy nyomtatóra is kérhető.

5. ábra Az automatizált nemzeti információcsere központok hálózata

Az UVTEI—UTZ műszaki bázisa

Az UVTEI—UTZ a következő eszközparkkal rendelkezik:

- ♦ ESZ—1040 típusú számítógép (1976-ban telepítették),
- ♦ Siemens 7755 típusú számítógép (1978 márciusában telepítették),
- ♦ KEY—EDIT adatelőkészítő rendszer (1974-ben telepítették).

Az ESZ—1040-et elsősorban témafigyelésre használják, főképpen köteget üzemmodban működik.

A Siemens 7755 típusú számítógépet a párbeszéd információkeresésre használják. Ehhez a

géphez egy terminálhálózat is csatlakozik. A terminálok túlnyomó része az UVTEI épületén kívül, sőt néhány külföldön van elhelyezve. Ezenkívül a Siemens 7755-ön az UVTEI célra orientált alrendszerei futnak.

A két gép kompatibilitása az IBM OS operációs rendszeren keresztül valósul meg. Ezáltal jelentősen megnőtt a kapacitás a tudományos, műszaki és gazdasági információk feldolgozásához.

/Centr naučnoj, tehničeskij i ekonomičeskij informacii — Centrál'naa tehničeskaja baza, Prága, 1983. 52 p./

(Broczkó Péterné)

Információs magatartás és piac

Beszámoló a DGD* 3. Nemzetközi Szakmai Konferenciájáról

A Német Dokumentációs Társaság (Deutsche Gesellschaft für Dokumentation = DGD) keretében az információ és dokumentáció gazdaságossági kérdéseivel külön bizottság foglalkozik (Kommis-

sion Wirtschaftlichkeit der Information und Dokumentation), amely két évenként nemzetközi szakmai konferenciákat rendez. Az 1985 májusában Garmisch Partenkirchenben megtartott immár 3. ilyen konferencia célja a nyugatnémet és az európai információs piac helyzetének a megvitatása volt.

* Deutsche Gesellschaft für Dokumentation

A konferencia három napja alatt kilenc előadást tartottak, ezeket vita követte, majd az utolsó napon széles körű "pódiumvitát" rendeztek. A konferencián kb. 80 szakember vett részt, túlnyomórészt az NSZK-ból.

A konferencia kiinduló tézise az volt, hogy az információs piac fejlődése az NSZK-ban más országokkal — elsősorban az USA-val — összehasonlítva vontatott. Ennek alapvető okai a következők:

- ◆ nem fejlődött kellően az információs tudat,
- ◆ a múltból áthúzódó maradi nézetek és konzervatív magatartásmód,
- ◆ a messzemenően nem eléggé ismert, vagy nem világosan megfogalmazott információs igény.

Bevezetésként körülhatárolták az előadások és viták tárgyát: amivel foglalkozni kell, az valamivel több, mint a műszaki-tudományos információ, de kevesebb, mint a gazdasági információ. Ennél szélesebb értelmezés esetén ugyanis az egész információs területtel kellene foglalkozni, ez pedig meghaladná a konferencia keretét. Érzékeltetésül a nagyságrendi különbségekre: az egész információs területre csupán az NSZK-ban évente mintegy 800 milliárd dollárt fordítanak, míg a konferencia tárgyaként választott terület ráfordításai évi kb. 6 milliárd dollárt tesznek ki. Ez utóbbi terület magában foglalja a szakfolyóiratkiadást, a könyvtárakat és az információs intézményeket. A 6 milliárd dollár ráfordításból körülbelül 2 milliárd jut a szakfolyóiratokra. Az elektronikus információszolgáltatások 100 millió dollár körüli ráfordítással járnak, amelynek a fele esik az online szolgáltatásokra. Ez nem egészen 2,4%-a az összes információra fordított összegnek.

Ez utóbbi évente 20%-kal növekszik, de messze nem éri el az USA 20%-os részarányát. Valószínűsíthető, hogy az elektronikus információszolgáltatások rohamos felfutási idő után kb. 18-20%-os részarányal fognak stabilizálódni az információszolgáltatásban. Változatlanul és valószínűleg még hosszú ideig fennmarad az egyéb információs források domináló szerepe. Egyelőre ma az NSZK-ban a szakemberek körében az informálódás fő forrása a szakfolyóirat, a vásárok, kiállítások, a személyes kapcsolatok, és csak ezt követik az információszolgáltatások. A szakfolyóiratokból való informálódás 31%-ot képvisel.

Érdeklődésre tarthat számot *W. Müller*, a Műszaki Szakinformációs Központ (Fachinformationszentrum Technik = FIZ) gépipari szakosztálya vezetőjének előadása, amely átfogó képet nyújtott a FIZ tevékenységéről, ezen belül a DOMA adatbázis felépítéséről és üzemeltetéséről, és elemezte a költségek és bevételek alakulását.

A FIZ egész tevékenységét 52%-ban állami, 38%-ban bevételi, 10%-ban ipari

forrásokból fedezi.

Ezen belül a DOMA adatbázist

60%-ban költségvetési,
31%-ban bevételi,
9%-ban ipari

forrásokból tartják fenn.

A DOMA adatbázis költségeinek megoszlása:

referáltatás	18%
szerkesztés, input	27%
üzemeltetés	46%
forgalmazás	9%

Egy referátum önköltsége 35-38.-DM.

Az NSZK-ban eddig nem sikerült az információszolgáltatások önfinanszírozása a műszaki területen, jobb a helyzet a gazdasági adatbankok tekintetében.

W. Müller összehasonlította az NSZK és az USA helyzetét az információs tevékenység állami támogatása tekintetében. Az USA-ban a lakosság számarányát is figyelembe véve, az állami támogatás az NSZK-hoz viszonyítva 2,3-szeres. Megjegyezte, hogy az USA-ban egy 1984. évi becslés szerint 7 milliárd dollár jut különböző állami forrásokból információs célokra, ez azonban nem közvetlen költségvetési támogatás, hanem különböző kormányhivatalok, így a NASA, a Pentagon, megrendelésekkel és projektek finanszírozásával vállalnak részt az információs tevékenység anyagi támogatásában. Egy 1978. évi adat szerint a National Science Foundation 490 millió dollárt adott, míg más forrásokból 6,4 milliárd dollár jutott az USA-ban információs célokra.

Az NSZK az USA-hoz képest az adatbázisok területén is jócskán lemaradt: a teljes információs területen jelenleg létező 1639 adatbázis 70%-át létesítették az USA-ban és mindössze 1,7%-át az NSZK-ban.

Az előadó véleménye szerint Európában már csak a faktografikus adatbankoknak van önálló létjogosultságuk. Példaként megemlítette, hogy a FIZ szenzor adatbankot létesített, amelybe egyelőre 7000 szenzor paramétereit táplálták be.

Az információs magatartás és kereslet kérdésében három előadás hangzott el. Ezek közül a kis- és középüzemek információellátásának tapasztalatairól szóló előadás tartalmazott magyar viszonyokra is érvényes megállapításokat.

Az előadó szerint az NSZK-ban éppen a középüzemek azok, amelyek legnagyobb részében hiányzik annak a felismerése, hogy a műszaki-gazdasági fejlesztésekről való tájékozottság a fennmaradás előfeltétele. Sok közép- és kisüzemben egyáltalán nem is tudják, hogy milyen információs források, lehetsé-

gek állnak rendelkezésre, nincsen felhasználói oktatás. A magatartás kialakulásában közrejátszott az is, hogy a felhasználók megszokták a könyvtárak és egyes állami szervek *ingyenes* vagy *majdnem ingyenes* szolgáltatásait és nem értik, miért kell az információért egyre többet fizetniük. Ez — az előadó szerint — az NSZK közép- és kisüzemeinek rugalmas magatartásmódját, az új körülményekhez való alkalmazkodását gátolja, és végső fokon a technológiai

lemaradást fokozza (az USA-hoz és Japánhoz képest). Az előadó hangsúlyozta, az állami beavatkozás szerepét, mondván: az állam kutatás-fejlesztésre fordított eszközeiből a kis- és középüzemek innovációs tevékenységének fokozására szolgáló információk eljuttatása az NSZK gazdaságában valahol megterül.

Jánszky Lajos
(OMIKK)

Az IAALD 7. kongresszusa

A Mezőgazdasági Könyvtárosok és Dokumentalisták Nemzetközi Szövetsége (International Association of Agricultural Librarians and Documentalists = IAALD) 1955-ben alakult.

Szervezete: a közgyűlés, az elnökség és a 10 tagú végrehajtó bizottság

Tagjai: a világ minden tájáról, mintegy 600 országból összesen kb. 700 testületi tag, a mezőgazdasági tájékoztatási és könyvtárügy területéről.

A közgyűlés, a szövetség legmagasabb fóruma ötévenként ülésezik, többnyire világkongresszus keretében. Az ülésszakok közötti időben az elnökség és a végrehajtó bizottság tagjai (akiket erre a tisztségre a közgyűlés választ a világkongresszuson) irányítják a munkát. Az elnökség nem rendszeresen, de évente többször, a végrehajtó bizottság évente, illetve kétévente rendszeresen tart értekezletet. Ezenkívül — nem rendszeres időközönként — az IAALD különböző témájú és célú regionális konferenciákat és továbbképzéseket rendez.

A világkongresszust mindig más országban tartják, általában 5–700 fős részvétellel. (3. Washington 1965., 4. Párizs 1970., 5. Mexico City 1975., 6. Manila 1980.)

Az IAALD-nek a MÉM Információs Központja testületi tagja 1967-től. Az egyesületnek magyar tisztségviselője, rendezvénye 1985-ig Magyarországon nem volt. Az 1985. évi világkongresszuson június 2–6., Ottawa a MÉM Információs Központja kéttagú küldöttséggel képviseltette magát.

A kongresszus témája *"A mezőgazdaság az élelmiszerért"* volt. A mintegy 30 előadás a következő csoportosításban hangzott el:

- ◆ a mezőgazdasági információ forrásai,
- ◆ a mezőgazdasági információ szétszórása és áramlása,
- ◆ a dokumentumok továbbítása és hozzáférhetősége,
- ◆ az információ humán vonatkozásai,
- ◆ korszerű módszerek és technológiák.

Az egyes témákat egy-egy 30 perces előadás vezette be, ezeket követték a 10 perces korreferátumok.

Külön napirend foglalkozott a régi elnökség és végrehajtó bizottság, valamint a kongresszus szervező bizottsága munkájának megköszönésével és az új vezetőség megválasztásával.

Az elnökség öt tagból áll: elnök, két alelnök, pénztáros és a szervezet folyóirata, a *Quarterly Bulletin* főszerkesztője. A végrehajtó bizottság 10 tagja közül egyikként megválasztották *dr. Herpay Balásné* kandidátust, a MÉM Információs Központja főosztályvezető-helyettesét.

A következő világkongresszus (1990) színhelyéül a közgyűlés Magyarország jelentkezését fogadta el. A meghívó szervezet a Magyar Agrártudományi Egyesület és a MÉM Információs Központja.

A kongresszus átfogó, a legszélesebb kört érdeklő előadását az IAALD eddigi és 5 évre újra megválasztott elnöke, *E. J. Mann* tartotta. E témához több hozzászólás is volt és ez képezte az elnökségi szakértő fórum vitaindítóját is. Röviden összefoglaljuk e kérdéscsoport lényegét, kiegészítve észrevételeinkkel.

Megállapították, hogy bár évekkal ezelőtt a futrológusok az írott információs formát — legalábbis a szakirodalomban — olyannak ítélték, amely átadja helyét a géppel olvasható formának, egyre több szakfolyóirat és könyv jelenik meg a világon.

Viszont alapvetően új az, hogy a "statikus" nyomtatott címetek, referátumokat (bibliográfiák, referáló lapok) géppel olvasható, "mobil" információs egységekké kell átalakítani, továbbá az, hogy az ezekhez való könnyű és gyors hozzáférés forradalmasítja információs szokásainkat.

Új vonás az is, hogy a személyi számítógépek és a felhasználónál telepíthető információtároló eszközök egyre inkább elérhetővé válnak és használatuk révén a felhasználó új szokásokat alakít ki.

Egy másik, információtranszferben megnyilvánuló változás szintén érinti a referáló szolgáltatásokat.